



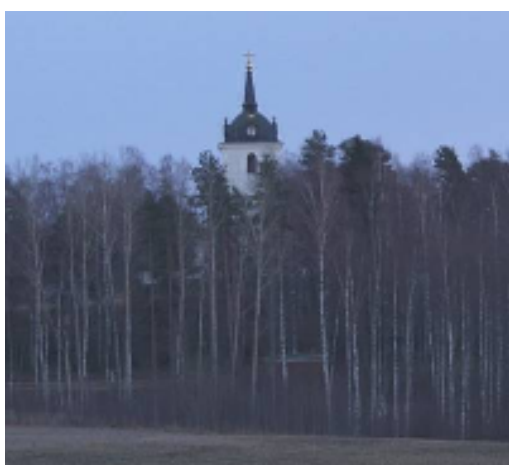
## HEDS KYRKA

Brickebo 1:7, Heds församling, Skinnskattebergs kommun, Västmanlands län

### BESKRIVNING

#### Kyrkomiljön

Heds socken i mellersta Västmanland ligger mellan sjöarna Långsvan och Lillsvan, i Hedströmsdalen. Landskapet karakteriseras av uppodlade dalgångar och skogbevuxna höjdparter, samt hedmarker – därav sockennamnet. Från att ha varit skogsfjärding under Malma socken i söder bildade Hed en egen församling år 1648, en tid då områdets järnbruk expanderade och allt fler människor sökte sig hit.



Öster om Hedströmmen, på en ås som sedan gammalt utgjort kommunikationsled, går landsvägen från Köping upp mot Bergslagen. På åschrönet ligger Heds kyrka med kyrkbyn strax nedanför. Närmast i slutningen mot nordost finns före detta folkskolan/klockarbostaden från 1865, en faluröd länga i två våningar, idag använd av kyrkogårdspersonalen och ortens hembygdsförening. Längre bort ligger församlingshemmet, uppfört 1921 som sockenstuga. En allé leder fram till kyrkoherdebostället, i privat ägo sedan 1999. Invid en avlång gårdsplan grupperar sig den reveterade huvudbyggnaden från 1798 och två timrade, faluröda flyglar. Mer avsidet, vid ett skogsbrunn i söder, ligger den före detta kaplansgården, timrad 1793.



Heds kaplansgård från 1793 har bevarat ett ålderdomligt yttre –  
Digitalfoto Rolf Hammarskiöld



Huvudbyggnaden på Heds prästgård moderniserades kraftigt på 1950-talet. En varsammare renovering skedde sedan huset sålts till privatperson år 1999 –  
Digitalfoto Rolf Hammarskiöld



### Kyrkoanläggningen

*Kyrkogården* är anlagd på åsen. Området var från början mer kuperat, men jämnades ut genom bergsprängning 1887 och 1892. Delen närmast kyrkan omgärdas av en mur, vars äldre delar lades av Leksandskarlar 1838-39. Nedanför i väster finns en utvidgning gjord 1897-98, med en inhägnad av svartmålat gjutjärn. I övergången mellan denna och den äldre kyrkogården finns släkten Lorichs gravkor. Vidare finns släkten Örnskölds tidigare gravkor, omvandlat till bårhus. Gravkvarteren är i huvudsak gräsbevuxna och förbundna av grusgångar. På området längst söderut, tillkommet efter en utvidgning 1952, är gravstenarna lägre och med bakomvarande rygghäckar.



Digitalfotografier Rolf Hammarskiöld





*Heds kyrka* uppfördes 1786-89 & 1791-92. Av topografiska skäl är den orienterad i sydost – nordväst. Den omfattar långhus med rundat korparti i sydost, sakristia i nordost och torn i nordväst. Murarna består av skalmurad natursten, med tegel i omfattningar och pilastrar. Långhuset har ett sadeltak, plåttäckt sedan 1899, som över koret övergår i brutet, rundat fall. Takplåtarna är enkelfalsade.

Fasaderna är putsade i gulvit färg. Utmed takfoten löper en profilerad list. Kyrkans kor markeras i fasaden av förkroppade pilastrar; en grund risalit med fronton markerar altarets plats. Fönsteröppningarna är stora, rundbågiga och har gråmålade fönstersnickerier med handsmidda, spikade beslag, samt blyinfattade rutor. Solbänkarna är täckta av små skivplåtar. Ingångar finns genom tornet och mitt på långhusets sydvästra sida. Portalerna har stora, rakslutna omfattningar, krönta av lunettfönster i söder och rundfönster i tornet. Dörrarna är klädda med profilerade bräder, målade i oxidbrun nyans och försedda med ornamentalt smide. I sakristian sitter en enklare ingångsdörr, klädd med liggande karosseripanel.

Tornets mur är rak, utan avsatser, krönt med en karnisformig, kopparklädd huv. I huven sitter runda fönster, vars överstycken pryds med förgyllda kopparkulor. Längst upp kröner en låg spira, formad som en obelisk med förgyllt kors.



Heds kyrka i december 2004 - Digitalfotografier Rolf Hammarskiöld

*Inträde* sker genom vapenhuset som har fernissat brädgolv, slätputsade väggar och putsat, plant innertak. Dörrar med handhyvlade foder och ornamentala ”pepparkaksbeslag” leder till läktaruppgång och angränsande rum. Takbelysningen har en skärm av blyinfattat glas.



*Kyrkorummet* täcks av ett flackt, vitkalkat tunnvalv, nedtill avgränsat med en profilerad list. Väggarnas tunna slätputs gör att murverken avtecknar sig. Genomgående ligger fernissade brädgolv. Den slutna bänkinredningen och framförvarande korskrank har grågrönt marmorerade speglar, förgyllda utsmyckningar, samt krönande gallerverk.



Predikstolen vid norrväggen, med uppgång från sakristian, har firsidig korg på slutet underrede. Den är målad gulgrå och pryds av girlander och horisontala lister, vilka förgyllts. Predikstolens bakstycke har en rundbågig ingång, krönt av ett svällande guldmoln.

Vid inre förnyelse 1949-50, efter program av Sven A Söderholm, återfick kyrkorummet slutna bänkkvarter. De färgsattes likadant som altarringen och predikstolen, tillkomna på 1790-talet då kyrkan var nybyggd – Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Övergången till det högre belägna koret med hjälmvalv markeras av pilastrar och en grund valvbåge. Altaruppsatsen står mot östra väggen och flankeras av fönster. Altaret är byggt av trä, med marmorerade ytor. Altartavlan infattas av pilastrar på postament och krönande fronton med tympanon. Framförvarande altarring är firsidig med framskjutet mittparti och marmorerade fyllningar.

Altartavlan visar ”Kristus i Getsemane”, är målad 1793 i Rom av Jonas Åkerström, den enda altartavla som den nyantikt orienterade konstnären utförde - Digitalfoto Rolf Hammarskiöld



Läktaren i väster har en rak barriär, prydd med förgyllda lagerkransar. Orgelfasaden går i nyklassicistisk stil. Sedan 1988 finns en läktarunderbyggnad med samlings-sal, avgränsad mot kyrkorummet av en vitmålad panelvägg.

Orgeln i Hed byggdes 1850 av A. V. Lindgren och J. Blomqvist, Stockholm, efter samma ritning som orgeln i Hjalsta kyrka, Uppsala stift. Orgelverket ombyggdes av Setterquist 1949-50, utan att orgelns fasad ändrades – Digitalfoto Rolf Hammarskiöld





Sakristian är rymlig och ljus, med gallerförsedda fönster åt tre väderstreck. Väggarna och det platta taket är putsade och vitkalkade. Golven av fernissade bräder ligger dolt av en heltäckningsmatta. Ett litet andaktsaltare finns i södra väggens nisch. Vänster om altaret är dörren till koret och till höger är uppgången till predikstolen. Skåpinredningen, i allmogestil, tillkom vid förnyelse 1942. Under sakristian finns en källare murad av slaggsten och tegel, tillkommen 1905 då kyrkan fick centralvärme.



Från vapenhuset leder öppna trätrappor upp genom tornet. På ett av planen förvaras delar av 1905 års fasta inredning. Väggarna är kalkbruksslammade, utan avfärgning. Den manuella klockringningen finns kvar.

Ovanför tornets klockbockar finns kvar en bänk för avbytare, vilka behövdes vid 1700- och 1800-talens långvariga ringningar (kungliga dödsfall, större begravningar).  
Digitalfoto Rolf Hammar skiöld

### Kort historik

Först på platsen var ett kapell byggt i trä år 1593, nära prästgården där en ödekyrkogård ännu ligger kvar. Hed växte snabbt vid denna tid och avskiljdes från moderförsamlingen Malma år 1648. Vid biskopsvisitation 1681 hade kapellet blivit för trångt och dessutom förfallit. En upprustning ansågs inte mödan värd och istället byggdes 1685-87 en korskyrka i trä uppe på åsen i söder. Även denna byggnad fick en konstruktion som tidigt visade sig bristfällig. Sedan frågan om en större reparation väckts år 1781 gjordes en byggnadsundersökning och man fann det mer fruktbart att bygga en helt ny kyrka i sten.



Bemålade bjälkar och bräder från Heds träkyrka finns bevarade i ett uthus i Gisslarbo. Digitalfoto Kjell Sundström

En nybyggnadsritning upprättades och skickades till Överintendentsämbetet för godkännande, vilket med mindre justeringar sent omsider inkom i början av 1786. Vem som stod för ritningen är okänt – möjligen byggmästare Anders Sundström från Nyköping som ledde arbetena. Strax norr om träkyrkan uppfördes den nya kyrkan.

Grundläggningen pågick 1786-87, följt av ett byggnadsuppehåll på grund av missväxt. Sundströms murare återvände året därpå och byggde kyrkans väggar av gråsten och tegel från Västlandaholm. Fönstren tillverkades av snickare Bergman i Kungsör. Yttertakets var från början spåntäckt. Då kyrkan invigdes den 18 oktober 1789 var långhuset färdigställt men tornet återstod att bygga; församlingen ville låta långhusets murar sätta sig. Tornet restes 1791-92 och kröntes med en spetsig, kopparklädd spira.

Till en början återanvändes den gamla kyrkans fasta inredning, men 1796 kom nuvarande altarpupsats på plats och 1798 predikstolen, tillverkad i Stockholm. Kyrkorummets först byggda, slutna bänkkvarter förblev länge omålade.

Den 17 juni 1828 slog blixten ned, så att brand uppstod och förstörde tornspiran och klockvåningen. Vid återuppbyggnaden 1830-31 tillkom nuvarande tornspira som är lägre men annars ganska lik den föregående.

Hösten 1849 byggdes läktaren och följande vår installerades en 10-stämmig orgel av firman Blomquist & Lindgren. Samtidigt ådrades de dittills omålade bänkkvarterens fasader.

Vid omläggning av yttertakets år 1899 ersattes spåntäckningen med falsad plåt, målade med svart oljefärg. Reparationer har visserligen skett sedan dess, men många av 1899 års plåtar ligger ännu kvar.

En stor inre förnyelse av kyrkan genomfördes 1905, efter handlingar av arkitekt Rudolf Arborelius. Då borttogs hela kyrkorummets golv och de slutna bänkkvartererna. Bottenbjälklagen förstärktes, dagens brädgolv lades och mer sittvänliga, öppna bänkrader insattes - dessa senare hade ritats av Gustaf Améen, då församlingen ansåg att de som Arborelius ritat skulle bli alltför klumpiga, tunga och dyra. De målades i en brunröd nyans, ”mahogny”, vilken även valdes för dörr- och fönstersnickerier. Kyrkorummets valv och väggar putsades på nytt och revs till jämnare yta. De nedre väggfälten målades med en mörkare, slitstark oljefärg; de övre väggfälten och valven avfärgades i gröngul nyans, samt dekorerades med schabloneringar. Altare, altarring, predikstol och läktarbarriär målades vita och förgylldes. Under sakristian murades en källare där en stor vedeldad värmepanna (kalorifer) installerades och förde varmluft genom kanaler upp till kyrkorummet.

Vid nästa stora förnyelse 1949-50, efter handlingar av arkitekt Sven A Söderholm, borttogs mycket av 1905 års inredning i syfte att återskapa 1790-talets kyrkorum. De öppna bänkraderna ersattes med slutna bänkkvarter, vars fasader efterliknade den spegelindelade altarringen. Denna återfick i sin tur en mer ursprunglig grå färgsättning och marmorering, liksom predikstolen. Valvens och väggarnas schablondekorer togs bort, så även de tjockare putsåslagen från 1905. Kalkavfärgning skedde i enhetlig, bruten vit nyans. I enlighet med detta fick dörr- och fönstersnickerierna en neutralare, grå färg. Sakristian nyinreddes. Istället för den vedeldade centralvärmepannan infördes direktverkande el.



Uppe i tornet förvaras delar av 1905 års fasta inredning, uppflyttade dit 1949-50, då kyrkorummet på nytt ändrades –  
Digitalfoto Rolf Hammarskiöld

Till sina huvuddrag består utseendet som kyrkorummet fick 1949-50. En senare gjord, mer begränsad förändring var då en läktarunderbyggnad gjordes 1988, för inredning av kapprum, WC och väntrum.

### **Kulturhistorisk karakteristik och bedömning**

Heds kyrka började byggas 1786, invigdes 1789 och var färdigställd 1792. Till de ursprungliga yttre dragen hör omfånget, takets form, fasaden med portiker, fönsterindelningen och fönstersnickerierna. Tydliga uttryck för dåtidens gustavianska stilinfluenser är de släta fasaderna i kombination med en kraftig takfot, stora, symmetriskt placerade fönster, samt de båda rejält tilltagna portikerna. Stilriktiga är också korets runda form och östra gavelns fronton. Mest anmärkningsvärt är att de ursprungliga fönstren bevarats, med bågar av trä och blyinfattat glas.

Tornets spira byggdes 1830-31, sedan den första förstörts vid blixtnedslag. Typiskt nog blev den ersättande spiran lägre och därmed mer inordnad den stora byggnadsvolymen. Vid omläggning 1899 ersattes takets ursprungliga spåntäckning med falsad plåt, som sedan dess täcker taket.

Av kyrkorummets ursprungliga inslag märks främst altaruppsatsen, korskranket och predikstolen, med sin ursprungliga färgsättning rekonstruerad 1949-50. Vid samma tillfälle återfick kyrkorummet sluten bänkinredning, utformad för att efterlikna den som fanns fram till 1905. Kvar från 1905 är däremot de fernissade brädgolven, vars lagom nötta, mörknade ytor bidrar till att ge kyrkorummet patina. Ursprungliga är för övrigt även vapenhusets dörrar, med tidstypiska dörrspeglar och beslag.

Kyrkplatsen i Hed är en välbevarad miljö, i vilken ingår skolhus, sockenstuga, före detta komminister- och prästgårdar. Miljöns kulturhistoriska värde har framförts på såväl lokal, regional som nationell nivå.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- Kyrkans långhus är till sitt yttre ett ovanligt väl bevarat gustavianskt byggnadsverk, färdigställt 1789.
- Av särskilt stort värde är de ursprungliga fönstersnickerierna, med blyinfattade rutor och smidda beslag.
- En byggnadsdetalj av hantverkshistoriskt intresse är fönstrens solbänkar, vilka består av gamla, lokalt tillverkade små plåtar.
- Altaruppsatsen och predikstol är kyrkorummets ursprungliga, båda tillkomna på 1790-talet. Bänkinredningen från 1949-50 har utformats i samma stil.
- Heds kyrka är en av stiftets få kyrkor som ännu har manuell klockringning.
- Lorichs gravkor på kyrkogårdens sydvästra del är en originellt utformad byggnad, i första hand av lokalhistoriskt värde



## Redaktionella uppgifter

Inventeringsperiod: 2004-12 och 2005-12

Fältinventering: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Rolf Hammarskiöld, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Rapporten färdigställd: 2006-05-29

## Källor och litteratur

### *Otryckta källor*

Skinnskattebergs kyrkliga samfällighets arkiv/Heds församlingsarkiv (SKS/HF):

- O I a: 4, handlingar angående reparationerna av kyrkan 1905
- O I a: 4, handlingar angående reparationerna av kyrkan 1949-50
- O I a: 4, handlingar angående utvidgningen av kyrkogården 1952

Västerås stifts arkiv (VS):

- Västerås domkapitel E IV a: 27 b, begäran om uppskov
- Västerås domkapitel E IV a: 27 b, angående ritningarna, skrivelse 16/12 1785
- Västerås domkapitel E IV b; 34, 1844 års inventarium
- Västerås domkapitel E IV b; 34, 1854 års inventarium
- Västerås domkapitel E IV b; 34, 1862 års inventarium
- Västerås domkapitel E V a; 9 berättelse till 1900 års prästmöte
- Västerås domkapitel F III a: 33 inventarium upprättat vid generalvisitation i Heds församling den 9 juli 1838

### *Litteratur*

Berggren, Bonzo: Kyrkorna i Västmanlands län: en presentation i text och bild över samtliga kyrkor tillhörande Svenska kyrkan/utgiven av Västmanlands nyheter - Västerås 1982

Heds kyrka - Heds församling 1979

Lorichs, Lorenz Ludvig: En bok om Heds socken – Västerås 1931

Sandberg, Eiwor: Heds kyrkomiljö – på åsen vid strömmen/*Tidernas kyrkplatser, tolv kyrkomiljöer i Västmanlands län – Redaktör Krister Ström, Västmanlands läns museum 1998, s 41-45/*

Sjögren, Josef: Orgelverken i Västerås stift – En historisk översikt 1952, Nordiska museet/Stockholm 1952

### *Övriga tryckta källor*

Artikel om 1962 års yttre renovering, införd i Västmanlands folkblad 5/5 1962



## Sammanställning av viktiga händelser före den nuvarande sockenkyrkans tillkomst, relaterade till källor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1593	Nybyggnad	Malma församling beslutade att uppföra ett kapell i Malma skogsfjärding – nuvarande Heds socken. Kapellet uppfördes intill prästgården som byggdes upp samtidigt.		Lorichs, s 17-19
1648		Hed bildade egen församling, helt skild från moderförsamlingen Malma		Lorichs, s 21
1649		Heds socken förklarades för bergslag och fördes över till Skinnskattebergs bergslag, tillsammans med grannsocknen Gunnilbo		
1682-87	Nybyggnad	En korskyrka uppfördes på åsen söder om kapellet, som revs. Kyrkan var av timmer med spåntak, byggd i korsform med korta sidoarmar, struken med rödfärg och tjära.		Lorichs, s 24

## Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1781		Vid sockenstämma den 4/6 1781 bestämdes att en ny kyrka av sten skulle uppföras		VS: E IV a: 27 b, brev 20/5 1785
1785		Det beslutade bygget av ny kyrka hade fördröjts på grund av att socknens järnbruk försatts i konkurs. I ett brev uttalade kyrkoherde Ihrman förhoppningen att arbetena skulle sätta igång stundande höst.		VS: E IV a: 27 b, brev 20/5 1785
1786-89	Nybyggnad – långhus	Den nuvarande församlingskyrkan i Hed uppfördes åren 1786-92 Grundläggningen inleddes 1786 och var fullbordad 1787. 1788 uppmurades kyrkan till fönsterhöjd och 1789 var bygget fullbordat till väggar och tak. Väggarna bestod av gråsten och tegel från Västlandaholm, Västra Skedvi socken. Taket spåntäcktes. Kyrkan invigdes den 18 oktober 1789. Kyrkorummet var till en början i huvudsak inredd med inventarier från den tidigare kyrkan. Bänkinredningen var länge omålad.		Lorichs, s 43
1791-92	Nybyggnad – torn	Kyrkans torn började byggas sedan långhusets murar i ett års tid hade satt sig. Det kröntes med en spetsig, kopparklädd spira, rest den 21/7 1792		Lorichs, s 43
1790-talet	Äldre kulturhistorisk inventering	De första tio åren efter färdigställandet förekom svampbildning i kyrkan, därför att grunden var för dåligt dränerad.		Lorichs, s 43
1796	Fast inredning – altarpupsats	Ett altare i trä med åtföljande tavla donerades av brukspatron Fredrik Otto Lorichs på Bernshammar. Tavlan föreställde Kristus i Getsemane	Artist Jonas Åkerström (altartavlan)	VS: F III a; 33, visitation 1838 Lorichs, s 44
1798	Fast inredning – predikstol	Ny predikstol donerades av brukspatronerna Fredric och Joachim Vretman. En murad uppgång byggdes från sakristian. Predikstolskorgen smyckades med förgyllda festonger. Invigd midsommardagen 1798		VS: F III a; 33, visitation 1838  Lorichs, s 45

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1828	Brand – delvis förstörd	Den 17 juni 1828 slog blixten ned, så att brand uppstod och förstörde tornspiran och klockvåningen. En av tornklockorna smälte. Två stora rämnor uppstod i tornets mur		VS: F III a; 33, visitation 1838 Lorichs, s 54-55
1830-31	Ändring – ombyggnad	En ny tornspira byggdes åren 1830-31, utseendemässigt var ganska lik, fast lägre än den som brunnit ner året innan.	Byggmästare A Sundin, Hedesunda Kopparlagare Anders Brickman, Norberg	VS: F III a; 33, visitation 1838 Lorichs, s 43, 55-56
1838	Vård/underhåll - målningsarbete	I juni 1838 blev kyrkorum och sakristia vitkalkade.		VS: F III a; 33, visitation 1838
1838-39	Ändring – kyrkogård	Ny stenmur lades runt kyrkogården och framför huvudingången uppfördes terrass med stentrappor. Alltjämt befintliga järngrindar tillkom.	Leksandskarlar & Stenhuggare Norrström, Karmansbo Klensmeden C G Åhman	Lorichs, s 58
1849	Fast inredning – läktare	Hösten 1849 byggdes en läktare över kyrkorummets västra del, inför kommande orgelinstallation. På läktaren byggdes sex bänkar.		VS: E IV b; 34, visitation 1854
1850	Fast inredning – orgel Vård/underhåll – målningsarbete	En - manualigt, 10-stämmigt orgelverk blev installerat våren 1850. Orgelfasaden utformades i enlighet med samma ritning som använts i Hjalsta kyrka, Uppsala stift Under sommaren målades och förgylldes orgelfasaden Samtidigt blev kyrkans förut omålade bänkinredning målad i cederimitation	Orgelbyggare Blomquist & Lindgren	VS: E IV b; 34, visitation 1854 Sjögren, s 127
1885	Vård/underhåll – exteriör	Kyrkans fasader lagades och avfärgades på nytt		VS: F III a; 38, visitation 5-6/8 1893
1887	Vård/underhåll – exteriör	Kyrkans dåvarande spåntak lagades och ströks med takspånsolja. Berg sprängdes bort från kyrkogården för att få mer gravplatser		VS: F III a; 38, visitation 5-6/8 1893
1889	Teknisk installation - åskledare	Ny åskledare uppsattes		VS: F III a; 38, visitation 5-6/8 1893
1892	Ändring – kyrkogård	Sten sprängdes bort från kyrkogården för att få mer gravplatser		VS: F III a; 38, visitation 5-6/8 1893
1893	Vård/underhåll – exteriör	Tornets fasadputs lagades och avfärgades		VS: F III a; 38, visitation 5-6/8 1893
1897-98	Ändring – kyrkogård	Kyrkogården utvidgades mot slutningen väster om kyrkan. En yttre hägnad av gjutjärn blev uppsatt. Den nyare kyrkogården invigdes vid prostens Axel M Nymans installation		VS: E IV b; 34, inventarium 1908 Lorichs, s 67
1899	Ändring – ombyggnad, tak	Långhusets tak blev vid omläggning täckt med falsad plåt (istället för tidigare spån)		VS: E V a; 9 berättelse 1900
1904		Ritningar till kyrkans inre ombyggnad godkändes av Överintendentsämbetet.		

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1905	Ändring – ombyggnad, interiör Fast inredning – bänkinredning Arkitektur - bunden utsmyckning - måleri, interiör Fast inredning – orgel Teknisk installation – värme	Stor inre förnyelse: Kyrkorummets befintliga golv och bänkkvarter revs bort, bottenbjälklagen lagades/förstärktes Kyrkorummets valv och väggar putsades på nytt och vattrevs till jämnare yta. Dekorativa putslistor anbringades Kyrkorummets valv och väggar avfärgades i gröngul nyans, samt dekorerades med schablonmålningar i valv och fönsternischer Kyrkorummets nedre väggfält målades med oljefärg (utan föregående spackling) Ingångsdörrarna ådrades Öppen bänkinredning byggdes, målades i brunröd nyans, ”mahogny”. Bänkinredningen byggdes så att vid sidan av mittgången även en meter breda gångar utmed kyrkans långväggar erhöles Inre dörr- och fönstersnickerier målades också brunröda Altare, altarring, predikstol och läktarbarriär målades vita och förgylldes Orgel ommålades i grått och förgylldes Läktarens pelare marmorades Fönstren renoverades, med behållande av blyinfattningarna Ingångarna försågs med innerdörrar Under sakristian murades en källare för inrättande av panncentral (kalorifer, murad av Vaksalategel)) med cementgolv och trappnedgång murad av slaggsten och tegel På sakristians tak restes en ”fabrikliknande” skorsten	Arkitekt Rudolf Arborelius och Gustaf Améen (bänkinredning) Orgelbyggare J Johansson, Ore  Wilhelm Dahlgren, Stockholm (kalorifer)	SKS/HF: O I a: 4, Kostnadsförslag 1901, Kontrakt maj-juni 1905  VS: E IV b; 34, ämbetsberättelse 1908
1941	Vård/underhåll – exteriör	Yttre reparation: All puts lagades, fasaderna spritputsades och avfärgades vita Sockeln målades grå Yttertaket reparerades Dörr- och fönstersnickerierna ommålades med oljefärg i blågrå nyans Tornets kors och kulor förgylldes på nytt.	Murarna Arne Gustafsson och Einar Weterskog, Kolsva Målare Karl Holm, Bysala Måleribolaget (förgyllning)	SKS/HF: O I a: 4, rapport 1/10 1941 och Program för restaurering Sven A Söderholm 10/5 1943 VS: E IV b; 34, ämbetsberättelse 1942
1942	Vård/underhåll – interiör	Sakristian ommålades och nyinreddes med stora förvaringsskåp		VS: E IV b; 34, ämbetsberättelse 1942
1949-50	Fast inredning – bänkinredning Fast inredning – altare, predikstol, orgel Teknisk installation, värme	Sluten bänkinredning återinfördes Valv och väggar blev enhetligt vitkalkade (dekorationsmålningarna från 1905 borttogs) Altare och predikstol återfick en mer ursprunglig, grå färgsättning, med marmoreringar Korskranket försågs med en genombruten överdel Inre fönsterbågar sattes upp Orgelverket byggdes om Elektrisk uppvärmning infördes i kyrkan.	Arkitekt Sven A Söderholm Konservator Sven Dahlén Orgelbyggare E A Setterquist Domänverket, Grönbo revir (elvärme)	ATA: Fotografier  SKS/HF: O I a: 4, kontrakt, Program för restaurering Sven A Söderholm 10/5 1943



Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1952	Ändring – kyrkogård	Kyrkogården utvidgades söderut	Trädgårds - konsulent Axel Eliasson,	SKS/HF: O I a: 4, Förslag, Kontrakt
1962	Vård/underhåll – exteriör	Kyrkans fasader renoverades Dålig puts höggs ner, alla ytor sandblästrades och trasigt tegelmurverk lagades (framförallt på tornet NO och pilastrar) Ny puts av KC-bruk, eller möjligen rent cementbruk, slogs på Avfärgning skedde med cementfärg ”aktivan”	Anders Diös AB, Köping	ATA: Arbetsbeskrivning 8/3 1962  VLM: Meddelande 27/4 1962 Folkbladet 5/5 1962
1988	Ändring – ombyggnad, interiör	Inre renovering Kyrkans valv och väggar rengjordes och avfärgades Inredningssnickerierna ommålades med linoljefärg i samma nyans som förut Läktarunderbyggnader gjordes för inredning av kapprum, WC och väntrum	Kurt Eriksson, Bygg - ark i Köping AB	VLM: Förfrågningsunderlag 1988-05-16, skrivelser
2005-2006	Vård/underhåll	Vård- och underhållsplan upprättades för Heds kyrka	Svensk Klimatstyrning AB	